

Per e-mail aan:

info@griffie.rotterdam.nl

gemeentesecretaris@rotterdam.nl

Rotterdam, 20 januari 2025

Betreft: Toelichting ORR aan commissie BWB - Wateratlas

Kenmerk: 53818

Geachte leden van de commissie BWB, geacht college,

Op 22 januari 2025 bespreekt u in commissieverband voor de tweede maal de Wateratlas binnenstedelijke Nieuwe Maas. Vanaf 2022 ontvingen wij als Ombudsman Rotterdam-Rijnmond (ORR) van bewoners uit verschillende wijken signalen die zich verhouden tot onderwerpen binnen deze nog vast te stellen beleidsnota. Recent bent u door bewoners van de Feijenoordkade aangeschreven. Een drietal sprak in tijdens de vergadering van 11 december 2024. Deze bewoners hebben zich eerder bij ORR gemeld. In deze brief licht ik toe wat wij op basis van alle signalen hebben gevonden, ondernomen, geadviseerd, bemiddeld en geoordeeld. Opdat u onze inspanningen en bevindingen kunt betrekken in uw beraadslaging.

Kern van de signalen

Met regelmaat ontvangen wij signalen van bewoners die overlast ervaren van de scheepvaart. In de kern gaat het om binnenvaart-, asiel- en in mindere mate partyschepen. Deze overlast komt overwegend neer op het gebruik van dieselmotoren en aggregaten van schepen die kort dan wel voor langere tijd ergens afmeren. Bewoners klagen bijvoorbeeld ook over aanhoudende bromtonen, de soms vele laad- en losbewegingen.

Als ORR maken wij gebruik van het instrument oploskoffie wanneer een of meerdere bewoners een probleem ervaren en wij denken dat het samenbrengen van alle betrokken partijen kan leiden tot een oplossing. Behalve het inhoudelijk aanpakken van het probleem, draagt dit bij aan het herstel van vertrouwen. De door ons aangemoedigde gezamenlijkheid – vanuit samenaarschap – versterkt het lerend vermogen van betrokkenen. Bovendien wordt de oplossing duurzamer.

Een voorbeeld is de inzet van oploskoffie bij bewoners van de Aelbrechtskade, waar een opvangschip ligt. Hoewel de gemeente Rotterdam diverse klachten had opgelost - zoals beperking van de geluidsoverlast door de dieselmotor, aanpassing van de toezichtcamera, regelen van een postadres en verbetering van de communicatie - bleven er bij bewoners zorgen, frustraties en klachten bestaan. ORR concludeerde dat het publiek eigenaarschap onvoldoende was belegd, wat een belangrijk knelpunt vormde.

In oktober 2023 hebben wij bij het college deze knelpunten geadresseerd, plus leerpunten en aanbevelingen meegegeven. Wij benadrukten daarbij de noodzaak van een structurele aanpassing van de werkwijze om nieuwe klachten in de

ombudsman
rotterdam
rijnmond

Bezoekadres

Batavierenstaat 15-35
3014 JH Rotterdam
5e etage

Contact

0800-0802 (gratis)
info@orr.nl

Instagram

[@orr_geeftgehoor](https://www.instagram.com/orr_geeftgehoor)

LinkedIn

[ORR_geeftgehoor](https://www.linkedin.com/company/orr-geeftgehoor)

Facebook

Ombudsman
Rotterdam-Rijnmond

toekomst te voorkomen, alsook de handhaving te verbeteren. In haar reactie gaf het college aan te onderzoeken hoe watergerelateerde klachten en meldingen beter afgehandeld kunnen worden. Toegezegd is dit onderwerp mee te nemen bij het opstellen van nieuw nautisch beleid.

Belangrijke stap

Als Ombudsman juich ik toe dat de gemeente sinds 2023 serieus werk maakt van beleid dat de binnenwateren omvat. Dat is essentieel, aangezien ongeveer een derde van het Rotterdamse grondgebied uit water bestaat. Na introductie van de beleidsnota Wateratlas binnenstedelijke Nieuwe Maas geeft het college nu ook aandacht aan onder meer de Rotte.

Lang ontbrak het aan een duidelijke visie en regie op het gebruik van deze binnenwateren. Dit leidde ertoe dat de gemeentelijke verantwoordelijkheden nauwelijks waren vastgelegd, mede op het gebied van handhaving. Dit is zorgelijk, zeker in het licht van recente maritieme ongevallen waaronder met watertaxi's. Het college erkent dat door het toenemend gebruik de druk op en rond het water groter wordt. Dit maakt het noodzakelijk dat de gemeente meer regie voert en een helder kader biedt om dit gebruik te ordenen.

De Wateratlas die voorligt, regelt het ruimtelijk beleid voor het gebruik van een stuk Nieuwe Maas. Het geeft richting aan zowel actuele als toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen op dit water. Het doel is om vele functies en vormen van gebruik zorgvuldig te coördineren en ruimte te geven. Met de Wateratlas zet de gemeente een belangrijke stap in de ambitie om voor alle Rotterdamse wateren beleid te ontwikkelen.

Zimmen

Zoals u weet, maak ik mij als Ombudsman hard voor wat wij zimmen noemen¹. Een samenvoeging van de woorden zeggenschap, inspraak, meedenken en meebeslissen. Wat ons betreft is zimmen een onmisbare bouwsteen in het herstel van vertrouwen tussen burgers en overheid. Dit is en blijft hoognodig. Ons jaarverslag 2024 moeten wij nog publiceren, maar vooruitlopend kan ik u vast zeggen dat het aantal vorig jaar ontvangen signalen aanzienlijk is gestegen. Met de gemeente blijven wij daarom intensief samenwerken aan verbetering. Desondanks is een terugkerend thema dat bewoners geregeld een gebrek aan zimmen ervaren en daarover ontevreden zijn.

Bij de totstandkoming van de Wateratlas is de keuze gemaakt om vanaf januari 2023 de zeven aan de binnenstedelijke Nieuwe Maas grenzende wijkraden te betrekken. Zij zijn onder meer voorgelicht en om een reactie gevraagd. Hiermee koos de gemeente voor wat zij noemt een vorm van indirecte participatie. Zoals wethouder Zeegers eerder per brief toelichtte, volgt op elke in de Wateratlas voorgestelde ingreep of reservering zowel een nadere uitwerking als bijbehorende

¹ <https://orr.nl/zimmen-zeggenschap-inspraak-meepraten-en-meebeslissen/>

participatie en besluitvorming². Dit juichen wij van harte toe. Wij constateren tegelijkertijd dat destijds niet alle wijkraden hebben gereageerd. En dat de gemeente daaraan op dat moment geen verdere opvolging gaf.

Hoewel wij het vroegtijdig betrekken van wijkraden aanmoedigen, zien wij dat zij lang niet altijd in hun kracht staan. Wij signaleren dat er in voorkomende gevallen sprake is van afvinkparticipatie door het college van B en W. Met de wijkraadsadviezen wordt soms weinig tot niets gedaan. Ook zien wij wijkraden die worstelen met hun adviesfunctie alsook met het betrekken van bewoners. We vragen hiervoor uw aandacht.

Wat ik in het verlengde benoem, is een tendens naar een stevigere botsing tussen bewonersbelangen en het algemeen belang. Juist wijkraden zijn ingesteld om de kloof tussen stad en straat te verkleinen. Bij ORR zien we wisselende beelden hoe de wijk(raad), bewoners en het stadsbestuur over en weer omgaan met participatie. Maar ook hoe zij het bewonersbelang en algemeen belang wegen en tegen elkaar afzetten. Bewoners gooien soms veel zo niet alles in de strijd om (voorgestelde) ingrepen tegen te houden. Zij verliezen daarbij uit het oog dat het college en uiteindelijk de gemeenteraad, besluiten kunnen én mogen nemen in het belang van de stad.

En andersom, de gemeente kan bewoners de indruk geven dat ze mogen meebeslissen terwijl het besluit eigenlijk al is genomen, of dat hun stem niet (mee)telt. Daarom vind ik dat de gemeente haar keuzes hoe dan ook voldoende moet uitleggen. Net zo goed moet kraakhelder zijn wat wijkraden en burgers mogen verwachten van het zimmer. Op meerdere beleidsterreinen en domeinen maakt de gemeente daar serieus werk van, zie ik. Hopelijk betekent de Omgevingswet die per 1 januari 2024 van kracht is, een extra stevige stok achter de deur om zimmer in de stad te waarborgen.

Toezegging wethouder

Waar het zimmer is misgegaan, is bij de bewoners van de Feijenoordkade. Dit heeft alles te maken met bestaande gevoeligheden en een gedane toezegging. Zoals hierboven geschetst, heeft ORR zich in 2022-2023 actief bemoeid met hun signalen over het destijds aan de kade afgemeerde opvangschip MS Switzerland en het plaatsen van apparatuur (zoals aggregaten) aan wal. Zij ervaarden verschillende vormen van overlast. Op zoek naar oplossingen werden bewoners van het kastje naar de muur gestuurd.

Vanuit ORR hebben wij uiteindelijk drie oploskoffies geserveerd. Dit waren gesprekken van bewoners met de gemeente, met een faciliterende rol voor ons. Op onderdelen bleek dat bewoners beter dan de betrokken ambtenaren wisten hoe het zat. De gemeente gaf toe fouten te hebben gemaakt. In de persoon van wethouder Achbar is in reactie een duidelijke toezegging gedaan. In het vervolg

² Afdoeningsvoorstel wethouder Zeegers d.d. 6 december 2024:
<https://gemeenteraad.rotterdam.nl/Reports/Document/fc1d5abc-bfd7-4c5d-829b-df737af6ddf0?documentId=a1ff6ccc-c28a-46d7-a9bc-77807211e811>

zou de gemeente inspraak beter regelen door bewoners eerder te betrekken en te informeren. Met als kanttekening dat de wethouder niet kon garanderen dat er aan de Feijenoordkade nooit meer een schip zou afmeren³.

Deze toezegging is spijtig genoeg in niemandsland beland. Als gevolg zijn de bewoners niet direct benaderd bij de totstandkoming van de Wateratlas. Waar de gevoeligheid ‘m erin zit dat de Feijenoordkade in de beleidsnota is aangemerkt als mogelijke locatie voor vaste ligplaatsen van partyvaart (geen op- en afstaptelek voor passagiers) en asielschepen. Hier is aanvankelijk met bewoners niet over gesproken.

In reactie op de concept-Wateratlas klopten de bewoners in mei 2024 nogmaals aan bij ORR. Uiteindelijk hebben wij geconcludeerd dat de gemeente weliswaar steken heeft laten vallen, maar zij haar been naderhand heeft bijgetrokken. De gemeente heeft excuses aangeboden. Met de bewoners Feijenoordkade is door het programmeerteam alsnog uitvoerig gesproken en hun suggesties zijn deels in de Wateratlas opgenomen. Maar niet alles. Daarover heerst bij hen ontevredenheid, mede ingegeven door te verwachten overlast. U heeft onze reactie op het signaal van de bewoners al eerder onder ogen gekregen⁴. Wij stellen geen nader onderzoek in.

Aanvullend ontvingen wij op 16 januari 2025 van de wijkraad Feijenoord een brief in reactie op onze onderzoeksbeslissing. Ik zal de wijkraad daarom ook informeren met deze brief aan u. Waarbij ik benadruk dat de gemeente (wederom) onvoldoende rekening heeft gehouden met de belangen van bewoners in eerste instantie, maar dat heeft hersteld.

In de ambtelijke en bestuurlijke brieven die de bewoners Feijenoordkade vorig jaar hebben ontvangen, zien wij waarborgen waar wij vertrouwen in hebben. Door de gemeente is toegezegd:

- Indien wordt besloten de Feijenoordkade opnieuw te gebruiken voor het aanleggen van een opvangschip voor vluchtelingen, worden bewoners vroegtijdig geïnformeerd. Pas als alle afspraken met de bewoners zijn gemaakt, kan opnieuw een opvangschip aan de kade aanleggen.
- Indien vanuit de Wateratlas wordt besloten daadwerkelijk partyschepen neer te leggen aan de kade, dan gebeurt dit in overleg met omwonenden. Hierbij wordt aandacht besteed aan laden, lossen en leveranciers. Met bewoners worden afspraken gemaakt over tijdstippen waarop dit kan.

Afrondend

Tot besluit benadrukken wij het grote belang van zinnen bij alle ‘projecten’ die zullen voortkomen uit de Wateratlas. De gemeente heeft de (morele) plicht

³ Uitzending OmbudsTV uit 2023 over opvangschip MS Switzerland, vanaf 2:55:
<https://openrotterdam.nl/ombuds-tv-sinkholen-in-krimpen-vluchtelingenopvang-in-feijenoord-en-invalidenparkeerplaatsen-gedoe-in-ijssemonde/>

⁴ Onderzoeksbeslissing ORR d.d. 30 september 2024:
<https://gemeenteraad.rotterdam.nl/Reports/Document/fc1d5abc-bfd7-4c5d-829b-df737af6ddf0?documentId=d5d86ad5-6115-4b33-9ad0-f5cb085ffa98>

wijkraden, bewoners en ondernemers te betrekken. Het vroegtijdig bij elkaar brengen van belangen kan er bovendien voor zorgen dat van latere bezwaren en juridische procedures minder sprake is en zo hopelijk de vaart erin blijft. Zoals u van ons mag verwachten, reageren en acteren wij op signalen die ORR ontvangt. Verder zijn wij altijd bereid met het college en ambtenaren mee te denken hoe zij het zimmer goed kunnen vormgeven.

Namens team ORR,
Met hartelijke groet,

Marianne van den Anker
Ombudsman Rotterdam-Rijnmond

Cc. aan:

- *Wijkraad Feijenoord*
- *Bewoners Feijenoordkade*